

Sygn. akt VI ACa 1583/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 czerwca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Teresa Mróz

Sędzia SA – Ewa Klimowicz - Przygódzka

Sędzia SO (del.) – Magdalena Sajur – Kordula (spr.)

Protokolant: – sekr. sąd. Mariola Frąckiewicz

po rozpoznaniu w dniu 18 czerwca 2014 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa Hotel (...) S.A. w D.

przeciwko (...) Sp. z o.o.

w W.

o zapłatę

oraz z powództwa wzajemnego (...) Sp. z o.o. w W.

przeciwko Hotel (...) S.A. w D.

o zapłatę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 25 lipca 2013 r.

sygn. akt XX GC 516/12

I. prostuje wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 25 lipca 2013 roku w sprawie XX GC 516/12 w ten sposób, że w komparycji po słowach „o zapłatę” dopisuje: „oraz sprawy z powództwa wzajemnego (...) Sp. z o.o. w W. przeciwko Hotel (...) S.A. w D. o zapłatę”;

II. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym w ten sposób, że zasądza od (...) Sp. z o.o. w W. na rzecz Hotel (...) S.A. w D. kwotę 60.318,35 zł (sześćdziesiąt tysięcy trzysta osiemnaście złotych trzydzieści pięć groszy) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20 czerwca 2012 roku do dnia zapłaty i oddala powództwo główne w pozostałej części;

III. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie trzecim w ten sposób, że ustala, iż sprawę z powództwa głównego Hotel (...) S.A. w D. wygrał w 30%, (...) Sp. z o.o. w W. wygrała w 70%, zaś sprawę z

powództwa wzajemnego Hotel (...) S.A. w D. wygrał w 100%, pozostawia szczegółowe wyliczenie kosztów procesu referendarzowi sądowemu Sądu Okręgowego w Warszawie;

IV. oddala apelację Hotelu (...) S.A. w D. w pozostałej części;

V. oddala apelację (...) Sp. z o.o. w W. w całości;

VI. zasądza od (...) Sp. z o.o. w W. na rzecz Hotel (...) S.A. w D. kwotę 7413 (siedem tysięcy czterysta trzydzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego w sprawie z powództwa głównego;

VII. zasądza od (...) Sp. z o.o. w W. na rzecz Hotel (...) S.A. w D. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego w sprawie z powództwa wzajemnego.

Sygn. akt. VI ACa 1583/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 lipca 2013r. Sąd Okręgowy w Warszawie po rozpoznaniu sprawy z powództwa Hotel (...) S.A. w D. przeciwko (...) sp. z o.o. w W. o zapłatę oraz z powództwa (...) sp. z o.o. w W. przeciwko Hotel (...) S.A. w D. o zapłatę: oddalił powództwo główne, oddalił powództwo wzajemne, obciążył strony kosztami postępowania po 1/2 każdą ze stron.

Powód główny (pozwany wzajemny) Hotel (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w D. wniósł o zasądzenie od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. kwoty 241.844,10 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu, tj. od dnia 20.06.2012 roku do dnia zapłaty oraz kosztów procesu. Dochodzona kwota stanowiła skapitalizowane odsetki za opóźnienie w zapłacie kwoty 672.045,12 zł, należnej powodowi na mocy art. 418¹ § 4 k.s.h.

Pozwany główny (powód wzajemny) - (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. wraz z odpowiedzią na pozew wytoczył powództwo wzajemne, domagając się zasądzenia na swoją rzecz od Hotel (...) S.A. z siedzibą w D. kwoty 672.045,12 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 1 sierpnia 2012r., tj. od dnia wniesienia pozwu wzajemnego do dnia zapłaty, jak również o zasądzenie od powoda głównego na rzecz pozwanego głównego kosztów postępowania. W ocenie powoda wzajemnego, nie istniała podstawa prawna zwrotu na rzecz pozwanego wzajemnego kwot związanych z odkupem akcji od akcjonariuszy mniejszościowych, wobec czego przelew kwoty 672.045,12 zł na rzecz pozwanego wzajemnego stanowił nienależne świadczenie.

Sąd Okręgowy oparł swe rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych:

Pismem z dnia 10 marca 2008 roku akcjonariusze mniejszościowi spółki Hotel (...) S.A. z siedzibą w D. - B. W. oraz (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. wnieśli w trybie art. 418¹ k.s.h. o umieszczenie w porządku obrad najbliższego walnego zgromadzenia sprawy podjęcia uchwały o przymusowym odkupie przez akcjonariuszy większościowych - (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. oraz (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W., proporcjonalnie do posiadanych akcji, wszelkich akcji akcjonariuszy mniejszościowych - B. W. i (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. i zaproponowali cenę nabycia akcji na kwotę 120 zł za akcję.

W dniu 19 maja 2008 roku odbyło się Zwyczajne Walne Zgromadzenie spółki Hotel (...). Punkt 8 porządku obrad stanowiło podjęcie uchwały o przymusowym odkupie akcji w trybie art. 418¹ k.s.h., w związku z wnioskiem akcjonariuszy mniejszościowych. Zwyczajne Walne Zgromadzenie spółki Hotel (...) nie podjęło uchwały w przedmiocie przymusowego odkupienia 1600 akcji imiennych należących do (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. oraz 18.400 akcji imiennych należących do B. W..

W dniu 29 lipca 2008 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Hotel (...) podjęło uchwałę Nr 1 w sprawie nabycia przez spółkę innych niż nieruchomości składników aktywów trwałych w postaci akcji własnych w celu ich umorzenia o wartości przekraczającej 500.000 euro w złotych, w której Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie powodowej spółki

wyraziło zgodę na nabycie przez spółkę innych niż nieruchomości składników aktywów trwałych w postaci akcji własnych w celu ich umorzenia. Na mocy podjętej uchwały powodowa spółka nabyła 1.600 akcji imiennych należących do (...) Sp. z o.o. oraz 18.400 akcji imiennych należących do B. W.. Łączna liczba nabytych akcji imiennych wynosiła 20.000, co stanowiło 3,072% w kapitale zakładowego i 3,072 ogólnej liczby głosów. Cena nabycia została ustalona według zasady określonej przepisem art. 418¹ § 6 k.s.h. na kwotę 87,86 zł za jedną akcję. Łączna cena nabycia akcji wyniosła 1.757.200 zł, a środki przeznaczone na nabycie akcji własnych pochodziły ze środków własnych spółki. W głosowaniu wzięło udział 694.400 akcji (na ogólną liczbę akcji 651.000 akcji), co stanowiło 95,75% kapitału zakładowego. Za przyjęciem uchwały było 631.000 głosów, a przeciwko jej podjęciu 18.400 głosów. Uchwała została przez akcjonariuszy podjęta.

W dniu 19 sierpnia 2008 roku spółka Hotel (...) S.A. z siedzibą w D. zapłaciła B. W. łącznie kwotę 1.604.257 zł tytułem odkupu akcji imiennych. Hotel (...) odprowadził podatek dochodowy w wysokości 13.367 zł. W dniu 19 sierpnia 2008 roku spółka Hotel (...) zapłaciła (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. kwotę 140.576 zł tytułem odkupu akcji imiennych. Łącznie spółka wydatkowała na zakup akcji imiennych od akcjonariuszy mniejszościowych kwotę 1.757.200 zł.

Hotel (...) S.A., pozwem z dnia 3 lipca 2009r., wystąpił do Sądu Okręgowego w Warszawie z powództwem przeciwko (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. oraz (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. o ustalenie, iż na stronie pozwanej jako akcjonariuszu większościowym spółki Hotel (...) S.A. z siedzibą w D. spoczywa obowiązek zapłaty sumy odkupu akcji akcjonariuszy mniejszościowych. Wyrokiem z dnia 10 marca 2010r. powództwo zostało oddalone z uwagi na brak interesu prawnego po stronie powoda w wytoczeniu powództwa.

Wnioskiem z dnia 16 kwietnia 2010r. Hotel (...) wystąpił do Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy z wnioskiem o zawiązanie (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. do próby ugodowej w sprawie kwoty 1.757.200 zł poniesionej przez powoda tytułem odkupu akcji akcjonariuszy mniejszościowych - B. W. oraz (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.. Do zawarcia ugody między stronami nie doszło.

W dniu 18 maja 2011r. Hotel (...) S.A. z siedzibą w D. wezwał (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. do zapłaty w terminie 30 dni kwoty 672.045,12 zł tytułem poniesionych kosztów z tytułu przymusowego odkupu akcji akcjonariuszy mniejszościowych Kwota powyższa została uiszczona w dniu 10 czerwca 2011r.

Sąd Okręgowy uznał, że powództwo Hotel (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w D. jest bezzasadne i jako takie podlegało oddaleniu w całości.

Powód oparł swoje roszczenie na treści art. 481 § 1 k.c., który stanowi, że jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Roszczenie o odsetki powstaje od chwili opóźnienia i dotyczy okresu, aż do momentu, gdy dłużnik spełnił świadczenie pieniężne. Odsetki, zgodnie z regulacją art. 481 § 1 k.c., przysługują za czas opóźnienia. Stają się zatem wymagalne począwszy od bezskutecznego upływu terminu spełnienia świadczenia głównego, czyli z upływem pierwszego dnia od wymagalności roszczenia głównego, aż do dnia jego zapłaty. Termin spełnienia świadczenia głównego określany jest zgodnie z art. 455 k.c. Dłużnik opóźnia się więc z wykonaniem zobowiązania, gdy nie spełnia świadczenia w terminie oznaczonym lub wynikającym z właściwości zobowiązania, a w przypadku gdy termin nie zostanie w taki sposób oznaczony, jeśli nie spełnia świadczenia niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Świadczenie główne staje się więc wymagalne z chwilą upływu terminu lub niezwłocznie po wezwaniu ze strony wierzyciela. Dlatego w orzecznictwie przyjęto, że przy braku oznaczenia terminu świadczenia art. 481 k.c. wiąże powstanie stanu opóźnienia z wezwaniem do zapłaty (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2000r., III CKN 638/98, niepubl., LEX nr 51370). Z kolei odsetki za opóźnienie należy liczyć niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania, chyba że termin świadczenia został oznaczony lub wynika z właściwości zobowiązania (art. 481 § 1 i art. 455 k.c.) — wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 1989r., I CR 14/89, LEX nr 374465.

Zdaniem Sądu, spór między stronami niniejszego postępowania sprowadzał się do rozstrzygnięcia kwestii, czy pozwany opóźniał się ze spełnieniem świadczenia głównego w postaci zwrotu na rzecz powodowej spółki ceny przymusowego odkupu akcji akcjonariuszy mniejszościowych. Przymusowy odkup akcji został skonstruowany w przepisach art. 418⁽¹⁾ k.s.h. jako roszczenie drobnych akcjonariuszy zamierzających wystąpić ze spółki. Roszczenie to jest adresowane do akcjonariuszy większościowych. Roszczenie drobnych akcjonariuszy powodowej spółki - B. W. oraz (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. zostało zgłoszone za pośrednictwem powoda działającego przez swój zarząd w trybie art. 418⁽¹⁾ § 2 k.s.h. (żądanie, o którym mowa w § 1, należy zgłosić do zarządu najpóźniej na miesiąc przed proponowanym terminem walnego zgromadzenia. Akcjonariusze mniejszościowi, którzy nie zgłosili żądania odkupu ich akcji i chcą być objęci uchwałą o przymusowym odkupie, powinni najpóźniej w terminie tygodnia od dnia ogłoszenia porządku obrad walnego zgromadzenia zgłosić do zarządu żądanie odkupu ich akcji). Przesłanką realizacji roszczenia mniejszościowych akcjonariuszy strony powodowej było podjęcie przez walne zgromadzenie powodowej spółki w dniu 19 maja 2008 roku uchwały o przymusowym odkupie akcji drobnych akcjonariuszy. W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz zgodnych twierdzeń stron, zdaniem Sądu, poza sporem pozostawał fakt, że w dniu 19 maja 2008 roku walne zgromadzenie powodowej spółki nie podjęło uchwały o przymusowym odkupie akcji akcjonariuszy mniejszościowych. Z uwagi na brak podjęcia ważnej uchwały o przymusowym odkupie akcji drobnych akcjonariuszy B. W. oraz (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. przysługiwało roszczenie o przymusowy odkup akcji względem powodowej spółki, która w świetle art. 418⁽¹⁾ § 4 k.s.h. zd. 1 była zobowiązana do nabycia akcji akcjonariuszy mniejszościowych w terminie trzech miesięcy od dnia walnego zgromadzenia w celu umorzenia akcji. Skierowanie roszczenia przez drobnych akcjonariuszy o odkup ich akcji, początkowo do akcjonariuszy większościowych w trybie art. 418⁽¹⁾ § 1 - 3 k.s.h., a później subsydiarnie - do spółki (art. 418⁽¹⁾ § 4 k.s.h.) pozwala ocenić charakter prawny działania spółki w analizowanym procesie podejmowanych czynności prawnych. Charakter ten jest zależny od faktu podjęcia bądź niepodjęcia przez walne zgromadzenie ważnej uchwały o przymusowym odkupie akcji drobnych akcjonariuszy. Z uwagi na niepodjęcie takiej uchwały przez walne zgromadzenie powodowej spółki spółka ta dokonując odkupu akcji drobnych akcjonariuszy - B. W. oraz (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. nabyła akcje we własnym imieniu i na własny rachunek. Jest to zatem nabycie własne w celu umorzenia. Gdyby natomiast walne zgromadzenie powodowej spółki podjęło uchwałę o przymusowym odkupie od akcjonariuszy mniejszościowych akcji spółka występowałaby w roli swoistego przedstawiciela ustawowego stron umowy sprzedaży, gdyż nabywałaby akcje w imieniu i na rachunek akcjonariuszy większościowych dokonując odkupu. Rola powodowej spółki sprowadzałaby się do rozliczenia transakcji odkupu akcji drobnych akcjonariuszy.

Z uwagi na konieczność nabycia podlegających przymusowemu odkupieniu akcji akcjonariuszy mniejszościowych przez powodową spółkę, obowiązek spłaty całej sumy odkupu obciążał akcjonariuszy większościowych, w tym pozwanego, proporcjonalnie do akcji posiadanych w dniu odbycia walnego zgromadzenia z dnia 19 maja 2008 roku, w którego porządku obrad znalazł się punkt poświęcony podjęciu uchwały w przedmiocie przymusowego odkupu akcji drobnych akcjonariuszy. Stanowisko Sądu Okręgowego wynika z treści art. 418¹ § 4 k.s.h. zdanie 2, który stanowi, że akcjonariusze większościowi mają obowiązek wykupienia, a ściślej rzecz ujmując opłacenia akcji podlegających odkupowi, proporcjonalnie do akcji posiadanych w dniu walnego zgromadzenia, na którym miała być podjęta uchwała w przedmiocie przymusowego odkupienia akcji. Każdy z akcjonariuszy większościowych strony powodowej, w tym również pozwany, odpowiadał wobec powodowej spółki za zapłatę przypadającej na niego części sumy odkupu. Odpowiedzialność akcjonariuszy większościowych wobec spółki oznacza, że powodowa spółka mogła żądać od pozwanego zwrotu kwot zapłaconych tytułem odkupu akcjonariuszom mniejszościowych. Wbrew twierdzeniom strony pozwanej nie oznacza to jednak subsydiarności odpowiedzialności akcjonariuszy większościowych wobec akcjonariuszy mniejszościowych w sytuacji, gdy spółka nie dysponuje wystarczającymi środkami na zaspokojenie tych ostatnich akcjonariuszy. Ustawodawca nie uzależnił odpowiedzialności akcjonariuszy większościowych spółki za spłacenie całej sumy odkupu od jakichkolwiek dodatkowych czynników, w tym w szczególności od braku po stronie spółki wystarczających środków na zaspokojenie akcjonariuszy mniejszościowych. Poza sporem pozostaje fakt, że powód przeprowadził transakcję odkupu akcji akcjonariuszy mniejszościowych w trybie art. 418¹ § 4 k.s.h., a cena odkupu akcji została zapłacona ze środków własnych powodowej spółki. Wobec powyższego, z uwagi

na brzmienie art. 418¹ § 4 zdanie 2 k.s.h., zdaniem Sądu, powód zasadnie zażądał od strony pozwanej, jako akcjonariusza większościowego, zwrotu kwoty poniesionej tytułem odkupu akcji od akcjonariuszy mniejszościowych proporcjonalnie do akcji posiadanych przez pozwanego w dniu walnego zgromadzenia.

Sąd wskazał, że ustawodawca nie wprowadził regulacji dotyczącej terminu zwrotu przez akcjonariuszy większościowych na rzecz spółki ceny odkupu akcji od akcjonariuszy mniejszościowych. Wbrew twierdzeniom strony powodowej, pozwana spółka nie była zobowiązana do zapłaty na rzecz powoda ceny odkupu akcji od akcjonariuszy mniejszościowych niezwłocznie po zapłaceniu przez powoda ceny odkupu. Fakt wywiązania się przez powoda z obowiązku dokonania odkupu akcji w terminie trzymiesięcznym od dnia walnego zgromadzenia, które odbyło się w dniu 19 maja 2008r. nie stanowił przesłanki do żądania od pozwanego zwrotu ceny odkupu bezpośrednio po wypłaceniu akcjonariuszom mniejszościowym ceny odkupu. Termin spełnienia świadczenia nie został oznaczony przez strony. W szczególności strony nie określiły terminu zwrotu kwot zapłaconych tytułem odkupu akcjonariuszom mniejszościowym w uchwale z dnia 29 lipca 2008 roku, kiedy nadzwyczajne walne zgromadzenie strony powodowej wyraziło zgodę na nabycie przez powoda akcji własnych w celu umorzenia. Termin spełnienia świadczenia, zdaniem Sądu, nie wynika również z właściwości zobowiązania. Zatem zastosowanie w niniejszej sprawie znajduje regulacja art. 455 k.c. Pozwany powinien spełnić świadczenie niezwłocznie po wezwaniu go do zapłaty. Pozwany został wezwany do zapłaty na rzecz powoda kwoty 672.045,12 zł tytułem zwrotu kwot zapłaconych akcjonariuszom mniejszościowym za przymusowo odkupione akcje pismem doręczonym w dniu 18 maja 2011r. Powód wskazał, że świadczenie powinno zostać spełnione w terminie 30 dni od daty otrzymania wezwania. Pozwany nie opóźnił się ze spełnieniem świadczenia, albowiem uczynił mu zadość w dniu 10 czerwca 2011r. W świetle poczynionych ustaleń za chybione Sąd uznał stanowisko strony powodowej, że od 20 sierpnia 2008 roku pozwany pozostawał w zwłoce.

Powództwo wzajemne pozwanego oparte na art. 410 § 2 k.c. również wg Sądu Okręgowego nie zasługiwało na uwzględnienie i jako takie podlegało oddaleniu w całości. Świadczenie jest nienależne, zgodnie z regulacją art. 410 § 2 k.c., jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. W świetle powołanego przepisu należy wskazać, że świadczenie jest uznawane za nienależne tylko w sytuacjach wyliczonych w § 2 art. 410 k.c. Jak wskazano powyżej, zgodnie z regulacją art. 418¹ § 4 zdanie 2 k.s.h. pozwany jako akcjonariusz większościowy powodowej spółki odpowiadał wobec spółki za spłacenie całej sumy odkupu proporcjonalnie do akcji posiadanych w dniu 19 maja 2008 roku, kiedy odbyło się walne zgromadzenie powodowej spółki, w którego porządku obrad znalazł się punkt poświęcony podjęciu uchwały w przedmiocie przymusowego odkupu akcji drobnych akcjonariuszy. Świadczenie pozwanego na rzecz powoda kwoty 672.045,12 zł tytułem zwrotu ceny przymusowo odkupionych akcji Sąd Okręgowy uznał za należne i uzasadnione prawnie. Wskazano, że akcjonariusze większościowi, w tym pozwany, zostali zobowiązani do zwrotu ceny przymusowo odkupionych akcji na mocy postanowień planu finansowego powodowej spółki przyjętego uchwałą zarządu powoda Nr (...) z dnia 1 marca 2011r., zatwierdzonej uchwałą rady nadzorczej Nr (...) z dnia 14 marca 2011r. Pozwany nie kwestionował ważności i skuteczności uchwał podjętej przez zarząd powoda. Kodeks spółek handlowych nie zawiera przepisów regulujących problematykę zaskarżania uchwał zarządu spółek kapitałowych. Brakuje norm, które kształtowałyby legitymację do zaskarżania uchwał, terminy, przesłanki oraz skutki zaskarżenia na wzór uchwał walnych zgromadzeń spółki akcyjnej. Uchwały zarządu spółki akcyjnej, które mają charakter czynności prawnej, mogą być zaskarżane w drodze wytoczenia powództwa o ustalenie ich nieważności w oparciu o przepis art. 189 k.p.c. Sąd Okręgowy wskazał, że jeżeli pozwany miał jakiegokolwiek wątpliwości, że uchwała zarządu powoda z dnia 1 marca 2011r. w przedmiocie przyjęcia planu rzeczowo - finansowego powodowej spółki została podjęta sprzecznie z prawem, mógł wytoczyć w stosunku do niej skutecznie powództwo o ustalenie nieważności uchwały (art. 189 k.p.c.), co mogło skutkować ustaleniem nieważności wszelkich skutków prawnych (stosunków prawnych i prawa) wynikających z podjętej uchwały. Z roszczeniem takim mógł wystąpić pozwany jako akcjonariusz powoda legitymując się interesem prawnym w wytoczeniu powództwa. Ponadto pozwany mógł zaskarżyć uchwałę zarządu nakładającą na niego obowiązek świadczenia - zwrotu ceny przymusowo odkupionych akcji w oparciu o regulację art. 422 - 428 k.s.h. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2009 r., II CSK 419/08, niepubl., LEX nr 491555). Za możliwością zaskarżania uchwał zarządu w drodze analogii na

podstawie wskazanych przepisów ma - w ocenie Sądu Najwyższego - przemawiać niejasny charakter prawny uchwał ciał kolegialnych spółek kapitałowych. Pozwany kwestionując zasadność obciążenia go zwrotem sumy wyłożonej przez powodową spółkę tytułem odkupu przymusowego akcji drobnych akcjonariuszy powinien wytoczyć powództwo o ustalenie nieważności uchwały zarządu spółki z dnia 1 marca 2011r. lub też żądać uchylecia lub stwierdzenia nieważności wskazanej uchwały. Pozwany wykonał ciężący na nim obowiązek świadczenia na rzecz powodowej spółki na podstawie ważnie podjętej przez zarząd powoda uchwały. Zdaniem Sądu, żądanie pozwanego zwrotu spełnionego świadczenia w toku niniejszego procesu, stanowi w rzeczywistości omińnięcie procedury kwestionowania ważności uchwały zarządu i jako takie nie mogło zostać uwzględnione.

Od powyższego wyroku apelacje wywiodły obie strony.

Powód Hotel (...) S.A. z siedzibą w D. (pozwany wzajemny) zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie w części odnoszącej się do pkt 1 ww. wyroku, tj. w zakresie oddalenia powództwa powoda (pozwanego wzajemnego) o zasądzenie od pozwanego (powoda wzajemnego) kwoty 241.844,10 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz w zakresie pkt 3. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1.naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

a)art. 233 § 1 k.p.c., poprzez dokonanie błędnej oceny materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie i w efekcie ustalenie błędnego stanu faktycznego, skutkującego uznaniem przez Sąd orzekający w I instancji, że wezwanie do zapłaty z dnia 11 maja 2011 r. (doręczone (...) 18 maja 2011 r.) pochodzące od Hotelu (...) i zakreślające (...) termin 30 dni na dokonanie zapłaty kwoty 672.045,12 zł tytułem poniesionych przez Hotel (...) kosztów przymusowego odkupu akcji akcjonariuszy mniejszościowych, było pierwszym wezwaniem zapłaty, w związku z czym dokonanie przez (...) wpłaty w terminie w nim wskazanym, spowodowało, że Hotel (...) nie nabył prawa do domagania się zapłaty odsetek ustawowych w wysokości dochodzonej w niniejszym postępowaniu, czego zaś konsekwencją było oddalenie powództwa Hotelu (...) skierowanego przeciwko (...) o zapłatę odsetek ustawowych za zwrot kwoty 672.045,12 zł poniesionej przez Hotel (...) na odkup akcji własnych od akcjonariuszy mniejszościowych w celu ich umorzenia po terminie, liczonych od dnia następującego po dniu zapłaty przez Hotel (...) (data zapłaty 19 sierpnia 2008 r.) na rzecz akcjonariuszy mniejszościowych kwoty 672.045,12 zł tytułem odkupu od akcjonariuszy mniejszościowych akcji własnych w celi ich umorzenia (tj. od 20 sierpnia 2008 r.) do dnia 30 sierpnia 2011 r. (data zapłaty przez (...) kwoty 672.045,12 zł na rzecz Hotelu (...));

b)art. 233 § 1 k.p.c., poprzez pominięcie w całości zebranego materiału dowodowego - wyroku wraz z uzasadnieniem Sądu Okręgowego w Warszawie (...) Wydziału (...) z dnia 10 marca 2010 roku wydanego w sprawie sygn. akt: XX GC 419/09 z powództwa Hotel (...) S.A. z siedzibą w D. przeciwko (...) Sp. z o.o. z siedzibą w (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. o ustalenie, iż na w/w pozwanych jako akcjonariuszach większościowych spółki Hotel (...) S.A. z siedzibą w D. spoczywa obowiązek zapłaty sumy odkupu akcji akcjonariuszy mniejszościowych oraz odpowiedzi na pozew (...) z dnia 02 września 2009 r. (data wpływu do Sądu 04 września 2009 r.) złożonej w sprawie sygn. akt: XX GC 419/09 - i wobec powyższego nieprzyznanie przez Sąd orzekający w I instancji waloru wezwania do zapłaty pozwowi o ustalenie złożonemu przez Hotel (...) przeciwko (...) dnia 03 lipca 2009 r. na który (...), w dniu 04 września 2009 r. złożyła odpowiedź (przez co uznać należy, że co najmniej od tej daty tj. 04 września 2009 r.) miała świadomość, że Hotel (...) żąda od niej zapłaty kwoty stanowiącej równowartość poniesionych przez Hotel (...) kosztów odkupu od akcjonariuszy mniejszościowych akcji własnych w celu ich umorzenia- czego zaś konsekwencją było błędne uznanie przez Sąd orzekający w I instancji, iż pierwszym wezwaniem do zapłaty skierowanym przez Hotel (...) do (...) jako do akcjonariusza większościowego o zwrot kwoty 672.045,12 zł poniesionej przez Hotel (...) na odkup akcji własnych od akcjonariuszy mniejszościowych w celu ich umorzenia było wezwanie do zapłaty z dnia 11 maja 2011 r. (doręczone (...) w dniu 18 maja 2011 r.) a wobec powyższego (...) dokonując w wyniku w/w wezwania do zapłaty w zakreślonym w nim terminie 30 dni zapłaty na rzecz Hotelu (...) kwoty 672.045,12 zł nie była w zwłoce, co skutkowało oddaleniem powództwa Hotelu (...);

c)art. 233 § 1 k.p.c., poprzez pominięcie w całości zebranego materiału dowodowego - wniosku spółki Hotel (...) skierowanego przeciwko (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. i (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. o zawezwanie do próby ugodowej z dnia 16 kwietnia 2010 roku w sprawie o zapłatę kwoty 1.757.200,00 zł poniesionej przez Hotel (...) S.A. z siedzibą w D. za zapłatę sumy odkupu akcji akcjonariuszy mniejszościowych oraz protokołu z posiedzenia Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie (...) Wydziału (...) w sprawie sygn. akt: XVI GCo 126/10 z dnia 01 października 2010 roku wywołanego wnioskiem spółki Hotel (...) S.A. z siedzibą w D. skierowanym przeciwko (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. i (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. o zawezwanie do próby ugodowej z dnia 16 kwietnia 2010 roku- i wobec powyższego nieprzyznanie przez Sąd orzekający w I instancji waloru wezwania do zapłaty wnioskowi o zawezwanie do próby ugodowej z dnia 16 kwietnia 2010 r. w wyniku którego Sąd wyznaczył posiedzenie na dzień 01 października 2010 r. na którym była obecna (...) (przez co uznać należy, że co najmniej od tej daty tj. 01 października 2010 r.) miała świadomość, że Hotel (...) żąda od niej zapłaty kwoty stanowiącej równowartość poniesionych przez Hotel (...) kosztów odkupu od akcjonariuszy mniejszościowych akcji własnych w celu ich umorzenia- czego zaś konsekwencją było błędne uznanie przez Sąd orzekający w I instancji, iż pierwszym wezwaniem do zapłaty skierowanym przez Hotel (...) do (...) jako do akcjonariusza większościowego o zwrot kwoty 672.045,12 zł poniesionej przez Hotel (...) na odkup akcji własnych od akcjonariuszy mniejszościowych w celu ich umorzenia było wezwanie do zapłaty z dnia 11 maja 2011 r. (doręczone (...) w dniu 18 maja 2011 r.) a wobec powyższego (...) dokonując w wyniku w/w wezwania do zapłaty w zakreślonym w nim terminie 30 dni zapłaty na rzecz Hotelu (...) kwoty 672.045,12 zł nie była w zwłoce, co skutkowało oddaleniem powództwa Hotelu (...);

2.art. 328 § 2 k.p.c., poprzez:

a)nie odniesienie się przez Sąd orzekający w I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku do dowodów w postaci dokumentów świadczących o wzywaniu pozwanego (powoda wzajemnego) do zwrotu kwoty zł z tytułu poniesionych przez Hotel (...) kosztów na odkup akcji własnych od akcjonariuszy mniejszościowych w celu ich umorzenia wcześniej aniżeli w wezwaniu do zapłaty z dnia 11 maja 2011 r. (doręczonym (...) 18 maja 2011 r.) tj. wyroku wraz z uzasadnieniem Sądu Okręgowego w Warszawie (...) Wydziału (...) z dnia 10 marca 2010 roku wydanego w sprawie sygn. akt: XX GC 419/09 z powództwa Hotel (...) S.A. z siedzibą w D. przeciwko (...) Sp. z o.o. z siedzibą w (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. o ustalenie, iż na w/w pozwanych jako akcjonariuszach większościowych spółki Hotel (...) S.A. z siedzibą w D. spoczywa obowiązek zapłaty sumy odkupu akcji akcjonariuszy mniejszościowych, odpowiedzi na pozew (...) z dnia 02 września 2009 r. (data wpływu do Sądu 04 września 2009 r.) złożonej w sprawie sygn. akt: XX GC 419/09, wniosku Hotelu (...) skierowanego przeciwko (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. i (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. o zawezwanie do próby ugodowej z dnia 16 kwietnia 2010 roku w sprawie o zapłatę kwoty 1.757.200,00 zł poniesionej przez Hotel (...) S.A. z siedzibą w D. za zapłatę sumy odkupu akcji akcjonariuszy mniejszościowych oraz protokołu z posiedzenia Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie (...) Wydziału (...) w sprawie sygn. akt: XVI GCo 126/10 z dnia 01 października 2010 roku wywołanego wnioskiem spółki Hotel (...) S.A. z siedzibą w D. skierowanym przeciwko (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. i (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. o zawezwanie do próby ugodowej z dnia 16 kwietnia 2010 roku tj. nie dokonanie rozstrzygnięcia czy w/w dokumenty stanowią dowód na którym Sąd oparł się wydając orzeczenie, czy też odmówił wiarygodności tym dowodom i dlaczego. Powyższe ma istotne znaczenie wobec uznania przez Sąd orzekający w I instancji, że pierwszym wezwaniem do zapłaty skierowanym przez Hotel (...) do (...) o zapłatę kwoty 672.045,12 zł było wezwanie do zapłaty z dnia 11 maja 2011 r. (doręczone (...) w dniu 18 maja 2011 r.) a wobec powyższego (...) dokonując w wyniku w/w wezwania do zapłaty w zakreślonym w nim terminie 30 dni zapłaty na rzecz Hotelu (...) kwoty 672.045,12 zł nie była w zwłoce, co skutkowało oddaleniem powództwa Hotelu (...);

b)nie uzasadnienie przez Sąd I instancji przyjętych przez Sąd podstaw i zasad obciążenia stron niniejszego postępowania kosztami postępowania art. 98 k.p.c., art. 100 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c., poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, polegające na niewłaściwym rozdzieleniu kosztów postępowania tj. obciążeniu stron kosztami postępowania w wysokości po 1/2 na każdą ze stron, pomimo, że, biorąc pod uwagę wartości przedmiotów sporu w sprawie z pozwu głównego i pozwu wzajemnego oraz wyniki oby spraw to powód (pозwany wzajemny) przegrał sprawę w jedynie w 26,72 %, podczas gdy pozwany (powód wzajemny) - aż w 73,28 % stąd też koszty powinny być rozdzielone w w/w proporcjach;

2. naruszenie przepisów prawa materialnego, przez błędna ich wykładnię, a mianowicie:

1. art. 455 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny:

a) w związku z art. 481 k.c. poprzez błędne przyjęcie, że obowiązek zapłaty części sumy odkupu akcji akcjonariuszy mniejszościowych przez (...) powstał z chwilą wezwania jej do zapłaty pismem - wezwaniem do zapłaty z dnia 11 maja 2011 r. (doreczonym (...) 18 maja 2011 r.) i (...) temu obowiązkowi zadośćuczyniła w terminie (w związku z czym obowiązek zapłaty odsetek ustawowych za zwłokę na rzecz Hotelu (...) po stronie (...) nie powstał), podczas gdy w rzeczywistości obowiązek zapłaty części sumy odkupu akcji akcjonariuszy mniejszościowych powstał dużo wcześniej, tj. z dniem 20 sierpnia 2008 r. (dzień następujący po dniu, w którym Hotel (...) dokonał zapłaty kwoty z tytułu odkupu akcji akcjonariuszy mniejszościowych), a co najmniej z dniem 04 września 2009 r. (dzień wniesienia przez (...) odpowiedzi na pozew Hotelu (...) z dnia 03 lipca 2009 r. o ustalenie, że na (...) i drugim z akcjonariuszy większościowych, spoczywa obowiązek zapłaty sumy odkupu akcji akcjonariuszy mniejszościowych, którą uiścił Hotel (...)), najpóźniej zaś - z dniem 01 października 2010 r. (dzień posiedzenia pojednawczego w przedmiocie zapłaty na rzecz Hotelu (...) przez jego akcjonariuszy większościowych w związku z dokonaniem przez Hotel (...) odkupem akcji akcjonariuszy mniejszościowych), przez co obowiązek (...) zapłaty Hotelowi (...) należnych odsetek ustawowych, dochodzonych w niniejszym postępowaniu jest jak najbardziej uzasadniony;

b) w związku z art. 481 k.c. i art. 189 k.p.c. polegające na błędnym jego zastosowaniu poprzez określenie daty wezwania do spełnienia świadczenia wyłącznie na podstawie jednego z wielu wezwań do zapłaty, tj. z 11 maja 2011 r., przy pominięciu pozostałych dowodów, w tym wyroku wraz z uzasadnieniem Sądu Okręgowego w Warszawie (...) Wydziału (...) z dnia 10 marca 2010 roku wydanego w sprawie sygn. akt: XX GC 419/09 z powództwa Hotel (...) S.A. z siedzibą w D. przeciwko (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. i (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. o ustalenie, iż na w/w pozwanych jako akcjonariuszach większościowych spółki Hotel (...) S.A. z siedzibą w D. spoczywa obowiązek zapłaty sumy odkupu akcji akcjonariuszy mniejszościowych oraz odpowiedzi na pozew (...) z dnia 02 września 2009 r. (data wpływu do Sądu 04 września 2009 r.) złożonej w sprawie sygn. akt: XX GC 419/09 - podczas gdy według art. 455 k.c. wezwanie do zapłaty nie wymaga szczególnej formy i może być dokonane w dowolny, nawet dorozumiany sposób, byleby tylko wynikała z niego wola wierzyciela otrzymania świadczenia - tym samym wniesienie powództwa o ustalenie należy uznać za wezwanie do zapłaty o jakim mowa w art. 455 k.c.;

c) w związku z art. 481 k.c. i art. 185 k.p.c. polegające na błędnym jego zastosowaniu poprzez określenie daty wezwania do spełnienia świadczenia wyłącznie na podstawie jednego z wielu wezwań do zapłaty, tj. z 11 maja 2011 r., przy pominięciu pozostałych dowodów, w tym wniosku spółki Hotel (...) skierowanego przeciwko (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. i (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. o zawezwanie do próby ugodowej z dnia 16 kwietnia 2010 roku w sprawie o zapłatę kwoty 1.757.200,00 zł poniesionej przez Hotel (...) S.A. z siedzibą w D. za zapłatę sumy odkupu akcji akcjonariuszy mniejszościowych oraz protokołu z posiedzenia Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie (...) Wydziału (...) w sprawie sygn. akt: XVI GCo 126/10 z dnia 01 października 2010 roku wywołanego wnioskiem spółki Hotel (...) S.A. z siedzibą w D. skierowanym przeciwko (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. i (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. o zawezwanie do próby ugodowej z dnia 16 kwietnia 2010 roku potwierdzających otrzymanie przez (...) przedmiotowego wniosku najpóźniej w dacie 01 października 2010 r. podczas gdy według art. 455 k.c. wezwanie do zapłaty nie wymaga szczególnej formy i może być dokonane w dowolny, nawet dorozumiany sposób, byleby tylko wynikała z niego wola wierzyciela otrzymania świadczenia - tym samym zawezwanie do próby ugodowej w trybie art. 185 k.p.c. należy uznać za wezwanie do zapłaty, o jakim mowa w art. 455 k.c.

Mając na uwadze powyższe zarzuty, wniosł o:

I. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego (powoda wzajemnego) na rzecz powoda (pozwanego wzajemnego) kwoty 241.844,10 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztami procesu według norm prawem przepisanych;

II. zasądzenie od pozwanego (powoda wzajemnego) na rzecz powoda (pozwanego wzajemnego) kosztów postępowania wywołanego wniesieniem apelacji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych,

(...) Sp. z o.o. w W. zaskarżyła wyrok w części obejmującej punkt 2 i 3, zarzucając mu:

1. naruszenie prawa materialnego, tj. przepisu art. 418¹ § 4 k.s.h. poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, że powodowi (pozwanemu wzajemnemu) po dokonaniu przez niego na rzecz akcjonariuszy mniejszościowych zapłaty ceny przymusowego odkupu przysługiwało roszczenie do akcjonariuszy większościowych, w tym pozwanego (powoda wzajemnego) o zwrot ceny odkupu, podczas gdy roszczenie takie powstaje jedynie w sytuacji, w której spółka nie dysponuje wystarczającymi środkami na zaspokojenie akcjonariuszy mniejszościowych

2. naruszenie prawa materialnego tj. przepisu art. 410 § 2 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że istniała podstawa prawna do zwrotu przez pozwanego (powoda wzajemnego) kwoty przymusowego odkupu akcji na rzecz powoda (pozwanego wzajemnego) w postaci art. 418¹ § 4 k.s.h., podczas gdy przepis ten tworzy wyłącznie konstrukcję odpowiedzialności subsydiarnej akcjonariuszy większościowych w sytuacji, gdy spółka nie dysponuje wystarczającymi środkami na zaspokojenie beneficjentów przymusowego odkupu akcji, wobec czego, z uwagi na posiadanie przez powoda (pozwanego wzajemnego) w okresie, w którym doszło do przymusowego odkupu środków finansowych na przedmiotową transakcję, przelew przez pozwanego (powoda wzajemnego) kwoty 672.045,12 zł na rzecz powoda (pozwanego wzajemnego) stanowił nienależne świadczenie

3. naruszenie prawa materialnego, tj. przepisu art. 411 pkt 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie i nie uznanie, iż pozwany (powód wzajemny) pozostawał w błędnym przekonaniu co do istnienia podstawy prawnej świadczenia na rzecz powoda (pozwanego wzajemnego) kwoty 672.045,12 zł tytułem zwrotu kosztów przymusowego odkupu akcji akcjonariuszy mniejszościowych, podczas gdy na zlecenie zarządu pozwanego (powoda wzajemnego), w dniu 7 kwietnia 2009 r. została sporządzona niezależna opinia prawna, dotycząca wskazania podmiotu obowiązującego do poniesienia kosztów przymusowego odkupu akcji akcjonariuszy mniejszościowych Spółki Hotel (...) S.A. z siedzibą w D., w której wnioskach końcowych wskazano, iż obowiązek spłaty powodowi (pozwanemu wzajemnemu) ceny odkupu akcji wynika wprost z przepisu art. 418¹ § 4 k.s.h., a jego kategorię brzmienie nie pozwala na inną wykładnię i, że akcjonariusze nie mogą uchylić się od obowiązku spłaty przymusowo odkupionych akcji, co spowodowało podjęcie przez pozwanego (powoda wzajemnego) decyzji o zapłacie na rzecz Powoda kwoty odkupu

4. naruszenie prawa materialnego, tj. przepisów art. 410 § 1 k.c. w zw. z art. 405 k.c. w zw. z art. 189 k.p.c., poprzez ich błędną wykładnię polegającą na uznaniu, iż pozwany (powód wzajemny) nie mógł domagać się zwrotu nienależnego świadczenia bez uprzedniego kwestionowania w trybie art. 189 k.p.c. uchwały zarządu powoda (pozwanego wzajemnego) z dnia 1 marca 2011 roku w sprawie planu rzeczowo- finansowego na rok 2011, podczas gdy przepisy art. 405 i n. k.c. stanowią samodzielną podstawę do domagania się zwrotu (wystąpienia z pozwem o zapłatę) kwoty nienależnego świadczenia, a oparcie pozwu wzajemnego na ich podstawie nie stanowiło ominięcia procedury kwestionowania procedury ważności uchwały zarządu powoda z dnia 1 marca 2011 roku przede wszystkim z uwagi na brak interesu prawnego pozwanego (powoda wzajemnego) w wytoczeniu powództwa o ustalenie w sytuacji gdy pozwany (powód wzajemny) mógł osiągnąć w pełni ochronę swoich praw na innej drodze, tj. występując z roszczeniem dalej idącym, jakim jest roszczenie o zapłatę kwoty nienależnego świadczenia

5. naruszenie prawa procesowego mające wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj. przepisu art. 207 § 6 k.p.c. poprzez uznanie wniosków dowodach z dokumentów w postaci opinii prawnej sporządzonej przez Kancelarię (...) z dnia 7 kwietnia 2009 r. oraz wezwania do zapłaty z dnia 11 maja 2011 r. z odrębną adnotacją ówczesnego prezesa zarządu (...) z dnia 23 maja 2011 r. za spóźnione oraz ich pominięcie, podczas gdy przeprowadzanie dowodów z tych dokumentów nie spowodowałoby jakiegokolwiek zwłoki w rozpoznaniu sprawy,

6. naruszenie prawa procesowego mające wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj. art. 233 § 1 KPC poprzez zaniechanie wszechstronnego rozważania zaoferowanych dowodów, w szczególności nieprzeprowadzenie dowodu z dokumentu

– opinii prawnej sporządzonej przez kancelarię (...) z dnia 7 kwietnia 2009 roku z tego względu, że nie stanowi ona opinii biegłego, podczas gdy przedmiotowy wniosek stanowił wniosek o przeprowadzenie dowodu z dokumentów na okoliczność nie wymagająca wiadomości specjalnych, tj. błędu co do istnienia podstawy prawnej świadczenia na rzecz Powoda kwoty tytułem zwrotu kosztów przymusowego odkupu, a nie dowodu z opinii biegłego,

7. naruszenie prawa procesowego mające wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj. art. 217 § 3 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. poprzez nieprzeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron z powodu uznania, iż żadne okoliczności nie pozostają pomiędzy stronami sporne, podczas gdy okoliczność świadomości pozwanego co do braku obowiązku zwrotu sumy przymusowego odkupu nie została wyjaśniona,

8. naruszenie prawa procesowego mające wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj. art. 233 § 1 k.p.c. i przekroczenie swobodnej oceny dowodów poprzez uznanie, że powód był obowiązany do zwrotu sumy odkupu na podstawie uchwały zarządu powoda (pozwanego wzajemnego) z dnia 1 marca 2011 roku w sprawie planu rzeczowo- finansowego na rok 2011, podczas gdy uchwała ta nie stanowiła źródła zobowiązania akcjonariuszy większościowych powoda do zapłaty na rzecz spółki kwoty odkupu, a uchwalała jedynie plan rzeczowo- finansowy powoda na rok 2011.

Mając na względzie powyższe uchybienia, wniósł o:

1) zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez zasądzenie od powoda (pozwanego wzajemnego) na rzecz powoda kwoty 672.046,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu wzajemnego do dnia zapłaty, a także zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania według norm przepisanych;

ewentualnie, w razie nieuwzględnienia powyższego wniosku

2) uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu, z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania w I i II instancji.

W odpowiedziach na apelacje obie strony wniosły o oddalenie apelacji strony przeciwnej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, które Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje jako swoje, co przesądza o niezasadności zarzutów podnoszonych przez obie strony, dotyczących naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

Apelacja powoda głównego (pozwanego wzajemnego) - Hotel (...) S.A. z siedzibą w D. częściowo zasługiwała na uwzględnienie, z uwagi na naruszenie przez Sąd I instancji prawa materialnego t.j. art. 455 k.c. w zw. z art. 481 § 1 i 2 k.c.

Powód (pozwany wzajemny) domagał się zasądzenia skapitalizowanej kwoty odsetek za opóźnienie w spełnieniu przez pozwanego (powoda wzajemnego) zobowiązania- zwrotu kosztów przymusowego odkupu akcji od akcjonariuszy mniejszościowych celem umorzenia.

Sąd Okręgowy prawidłowo uznał, że świadczenie akcjonariuszy większościowych w postaci zrefundowania wskazanych powyżej kosztów przymusowego odkupu akcji, w trybie art.418¹ § 4 k.s.h., jest świadczeniem, którego termin płatności nie był określony, nie wynikał on również z istoty samej czynności prawnej. W takiej sytuacji Sąd I instancji właściwie odwołał się do treści art. 455 k.c., z którego wynika jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania.

Powód (pozwany wzajemny) wykazał, iż skierował do pozwanego (powoda wzajemnego) wezwanie do zapłaty z dnia 11 maja 2011r. w wyniku, którego pozwana (...) zapłaciła kwotę 672.045,12 zł w określonym terminie. Udowodnił

również, że Hotel (...) wytoczył wcześniej w stosunku do (...) powództwo o ustalenie oraz złożył wnioski o zawiązanie do próby ugodowej w zakresie zapłaty powyższej kwoty.

Sąd Okręgowy, co słusznie zarzuca skarżący, ograniczył się jedynie do oceny wezwania do zapłaty z dnia 11 maja 2011r., traktując je jako jedyne wezwanie dłużnika do spełnienia świadczenia w rozumieniu art. 455 k.c. Sąd I instancji nie rozważył natomiast, jakie znaczenie nadać wcześniejszemu wszczęciu przez powoda dwóch spraw sądowych przeciwko (...).

Zaznaczyć należy, że wezwanie do wykonania zobowiązania, w rozumieniu art. 455 k.c., może być złożone w dowolnej formie, w sposób wyraźny lub dorozumiany, musi z niego wynikać jedynie wola wierzyciela do otrzymania świadczenia. Brak jest przeszkód do uznania, że walor wezwania do spełnienia świadczenia może być nadany pismu procesowemu wszczynającemu postępowanie przed sądem. W niniejszym przypadku powód (pozwany wzajemny) wytoczył przeciwko pozwanemu (powodowi wzajemnemu) powództwo o ustalenie oraz zawiązkował postępowanie pojednawcze.

Analizując treść pozwu o ustalenie, Sąd Apelacyjny doszedł do wniosku, iż nie może być ono traktowane w tym wypadku jako wezwanie do spełnienia świadczenia, gdyż po pierwsze- dotyczy ustalenia istnienia obowiązku zapłaty sumy odkupu akcji akcjonariusza mniejszościowego – nie wyraża więc jednoznacznej woli otrzymania przez powoda świadczenia pieniężnego- tak jak mógłby to zrobić pozew o zapłatę, po drugie- w pozwie powód domaga się jedynie ustalenia obowiązku zapłaty sumy akcji odkupionych od (...) sp. z o.o. w wysokości 140.576 zł- nie dotyczy całej kwoty kosztów z tytułu przymusowego odkupu akcji, która wyniosła 672.045,12 zł.

Odmienne sytuacja przedstawia się w przypadku wniosku o zawiązanie do próby ugodowej z dnia 16 kwietnia 2010r., w którym zaproponowano obu akcjonariuszom większościowym, w tym pozwanemu (powodowi wzajemnemu) t.j. (...) zawarcie ugody poprzez zapłatę kwoty 1.757.200 zł. Do zawarcia ugody nie doszło na wyznaczonym w dniu 1 października 2010r. posiedzeniu pojednawczym i był to najpóźniejszy termin, w którym (...) dowiedziała się o ciąży na niej zobowiązaniu, została wezwana do jego spełnienia i winna go niezwłocznie spełnić. Nie czyniąc tego pozwany (powód wzajemny) opóźnił się ze spełnieniem świadczenia, wobec czego zgodnie z art. 481 § 1 i 2 k.c. Hotel (...) mógł żądać od niego odsetek ustawowych za czas opóźnienia. Za okres od dnia 1 października 2010r. do dnia zapłaty czyli 10 czerwca 2011r. wyniosły one 60.318,35 zł i na mocy art. 386 § 1 k.p.c. należało zmienić zaskarżony wyrok w pkt 1, w zakresie powództwa głównego i zasądzić od (...) na rzecz Hotelu (...) powyższą kwotę wraz z odsetkami ustawowymi od daty wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Ponad tą kwotę roszczenie powoda (pozwanego wzajemnego) nie było uzasadnione i Sąd Okręgowy prawidłowo je oddalił.

Słuszny okazał się również zarzut naruszenia przez Sąd I instancji prawa procesowego- art. 100 k.p.c. w zw. z art. 108 k.p.c. poprzez nieprawidłowe rozliczenie kosztów procesu poniesionych przez strony. Sąd Apelacyjny dokonał zmiany pkt 3 wyroku przy uwzględnieniu okoliczności, że sprawę z powództwa głównego Hotel (...) wygrał w 30%, (...) w 70 %, sprawę z powództwa wzajemnego Hotel (...) wygrał w 100%. Rozstrzygnięto w tym zakresie co do zasady, zgodnie z art. 108 § 1 k.p.c., szczegółowe rozliczenie kosztów procesu pozostawiając referendarzowi sądowemu.

W pozostałej części apelacja powoda (pozwanego wzajemnego) okazała się bezzasadna i została oddalona na podstawie art. 385 k.p.c.

Apelacja powoda wzajemnego (pozwanego z pozwu głównego) t.j. (...) podlegała oddaleniu w całości. Powód wzajemny domagał się zasądzenia od pozwanego wzajemnego (powoda z pozwu głównego) kwoty 672.045,12 zł jako zwrotu świadczenia nienależnego.

Wbrew zarzutom apelacji, Sąd Okręgowy w sposób właściwy zastosował przepisy prawa materialnego t.j. art. 418¹ § 4 k.s.h. i w konsekwencji art. 410 § 2 k.c. oraz art. 411 pkt 1 k.c.

Przepis art. 418¹ k.s.h. dotyczy instytucji tzw. przymusowego odkupu akcji. Polega ona na tym, że akcjonariusze mniejszościowi mają prawo do żądania, aby wszystkie akcje będące w ich posiadaniu zostały wykupione przez

akcjonariuszy większościowych. W braku takiego odkupu przez akcjonariuszy większościowych, obowiązek ten przechodzi na spółkę. Skutkiem przymusowego odkupu akcji jest wyjście przez akcjonariuszy mniejszościowych ze spółki.

W realiach niniejszej sprawy nie doszło do odkupu akcji przez akcjonariuszy większościowych, wobec czego odkupu dokonała spółka Hotel (...), która nabyła własne akcje od akcjonariuszy mniejszościowych w celu ich umorzenia. Następnie, przy zastosowaniu art. 418¹ § 4 k.s.h. domagała się zwrotu poniesionych kosztów od akcjonariuszy większościowych. Jednym z nich była (...), która z tego tytułu w dniu 10 czerwca 2011r. uiściła kwotę 672.045,12 zł.

Strona powodowa z pozwu wzajemnego (pозwana z pozwu głównego) powołała się na niejednoznaczne brzmienie art. 418¹ § 4 k.s.h. oraz wywieziony przez nią subsydiarny charakter odpowiedzialności akcjonariuszy większościowych, zawarty w zdaniu 2 tego przepisu.

Art. 418¹ § 4 k.s.h. stanowi, iż jeżeli uchwała o której mowa w § 1, nie zostanie podjęta na walnym zgromadzeniu, spółka jest obowiązana do nabycia akcji akcjonariuszy mniejszościowych, w terminie 3 miesięcy od dnia walnego zgromadzenia, w celu umorzenia. Akcjonariusze większościowi odpowiadają wobec spółki za spłacenie całej sumy odkupu proporcjonalnie do akcji posiadanych w dniu walnego zgromadzenia, o którym mowa w § 1.

Sąd Apelacyjny przede wszystkim stoi na stanowisku, że zdanie drugie cytowanego przepisu ma jednoznaczne brzmienie i stanowi, iż spółka może żądać od swych akcjonariuszy większościowych zwrotu poniesionych kosztów związanych z przymusowym odkupem akcji. Podobny pogląd dominuje w doktrynie. Z przepisu tego nie wynika subsydiarność odpowiedzialności akcjonariuszy większościowych, a tym bardziej uzależnienie ich odpowiedzialności od sytuacji finansowej spółki tzn. że akcjonariusze mieliby odpowiadać jedynie w przypadku, gdy spółka nie posiada środków na odkup akcji. Pogląd przeciwny jest odosobniony i reprezentowany jedynie przez A. S., który w swym komentarzu do art. 418⁽¹⁾k.s.h. w programie Beck Legalis (uwaga 87) wyklucza możliwość wywiezenia konstrukcji prawa spółki do regresu wobec akcjonariuszy większościowych, gdyż prawo to nie zostało w powyższym przepisie jednoznacznie sformułowane.

Dokonując wykładni językowej stwierdzić należy, że zawarte w zdaniu drugim art. 418¹ § 4 sformułowanie „akcjonariusze większościowi odpowiadają wobec spółki za spłacenie całej sumy odkupu” daje spółce prawo do regresu. Brak natomiast jakichkolwiek dodatkowych warunków tej odpowiedzialności, w szczególności odwołania się do sytuacji finansowej spółki. Ponadto przyjęcie odmiennej interpretacji powodowałoby, że spółka poniosłaby wyłącznie koszty związane z przymusowym odkupem akcji, akcjonariusze większościowi uzyskaliby natomiast z tego tytułu wyłącznie korzyści. Akcje akcjonariuszy mniejszościowych ulegają bowiem umorzeniu, przez co zwiększa się udział akcji w spółce akcjonariuszy większościowych, co przekłada się na liczbę wartości ich głosów oraz wielkość przysługującej im dywidendy.

Wbrew zarzutom powoda wzajemnego (pозwanego z pozwu głównego) świadczenie nie było nienależne, zobowiązanie powoda wzajemnego wynikało z art. 418¹ § 4 k.s.h., brak więc wypełnienia przesłanek z art. 410 § 2 k.c. Słusznie więc Sąd Okręgowy oddalił powództwo w tym zakresie, tym bardziej, iż (...) nie wykazała, iż mając wiedzę, że spełniając świadczenie, do którego nie była w swym mniemaniu zobowiązana, nie zastrzegła sobie jego zwrotu (art. 411 pkt 1 k.c.).

Wskazać należy, iż Sąd I instancji w uzasadnieniu nieprawidłowo uzależnił zasadność dochodzenia przez powoda z pozwu wzajemnego (pозwanego z pozwu głównego) zwrotu nienależnego świadczenia od uprzedniego kwestionowania w trybie art. 189 k.p.c. uchwały zarządu spółki Hotel (...) z dnia 1 marca 2011r. w sprawie planu rzeczowo- finansowego na rok 2011. Ma rację skarżący, iż przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu stanowią odrębną i samodzielną podstawę dochodzenia świadczenia, ponadto brak też interesu prawnego w wytoczeniu przez powoda powództwa o ustalenie. To uchybienie Sądu I instancji nie miało jednak znaczenia, z uwagi na wskazane powyżej niespełnienie przez powoda z pozwu wzajemnego przesłanek z art. 410 § 2 k.c.

Niezasadne są też pozostałe zarzuty apelacji, dotyczące naruszenia procedury cywilnej. Prawidłowo Sąd Okręgowy postąpił nie dopuszczając dowodu z opinii prawnej- uznając iż nie może ona stanowić dowodu w sprawie oraz oddalając wniosek o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron wskutek uznania, że okoliczności sprawy są dostatecznie wyjaśnione. Tym samym Sąd prawidłowo zastosował przepisy art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 217 k.p.c.

Z tych względów apelację jako niezasadną, na mocy art. 385 k.p.c. należało oddalić.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego oparto na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z art. 108 k.p.c.

Sprostowania oczywistej niedokładności zawartej w wyroku Sądu i instancji dokonano w myśl art.350 § 1 k.p.c.